



NOTULEN

SURINAME REDD+ PROJECT BOARD MEETING

Vrijdag 16 november 2018

Jacana Amazon Wellness Resort, Banquet Room



Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen.....	3
Presentielijst PB vergadering d.d. 16 november 2018.....	5
Agenda.....	7
I. Opening & Mededelingen.....	8
II. Vaststelling quorum - en aannname agenda.....	8
III. Behandeling van de notulen van de voorgaande Project Board Meeting d.d. 2 februari 2018.....	9
IV. Status update Projectresultaten 2018	11
V. Concept Herziene Project Document.....	19
VI. Grievance Redress Mechanism	21
VII. Rondvraag/Wat ter tafel komt.....	22
VIII. Sluiting.....	22
IX. Bijlagen.....	22



Lijst met afkortingen

ACT	Amazon Conservation Team
AdeKUS	Anton de Kom Universiteit van Suriname
AWP	Annual Work Plan
COP 23	23ste Conference of the Parties van het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties (UNFCCC)
DNA	De Nationale Assemblée
ESMF	Environmental and Social Management Framework
FCMU	Forest Cover Monitoring Unit
FCPF	Forest Carbon Partnership Facility
FGRM	Feedback and Grievance Redress Mechanism
FPIC	Free, Prior and Informed Consent
FREL/FRL	Forest Reference (Emission) Level
GMD	Geologisch Mijnbouwkundige Dienst
HFLD	High Forest Cover, Low Deforestation
HI&T	Ministerie van Handel, Industrie & Toerisme
HKV	Houtkapvergunning
ITPs	Inheemse en tribale volkeren
KAMPOS	Een platform organisatie opgericht voor vertegenwoordiging van de 6 tribale volkeren met Afrikaanse oorsprong in Suriname (Kwinti, Aluku, Matawai, Paamaka, Okanisi, Saamaka)
LULC	Land Use and Land Cover
LVV	Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij
M&E officer	Monitoring & Evaluation officer
MGC	Major Group Collectief
Min	Ministerie
NFI	National Forest Inventory
NFMS	National Forest Monitoring System
NGOs	Niet Gouvernementele Organisaties
NH	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
NIMOS	Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname
NRTM	Near Real Time Monitoring
NS	REDD+ Nationale Strategie
OIS	Organisatie van Inheemsen in Suriname
OGS	Ordering Goudsector
PAM	Policies and Measures
PB	Project Board
PMU	Project Management Unit
PRODOC	Project Document
RAC	REDD+ Assistants Collective
REDD+	Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation; sustainable management of forests, conservation of forest carbon stocks and enhancement of forest carbon stocks in developing countries



REDD+PMU	REDD+ Project Management Unit
RO	Ministerie van Regionale Ontwikkeling
RGB	Ministerie van Ruimtelijke ordening, Grond- en Bosbeheer
RSC	REDD+ Steering Committee
RvM	Raad van Ministers
SBB	Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht
SESA	Strategic Environmental and Social Assessment
SIS	Safeguards Information System
SFM	Sustainable Forest Management
SFISS	Sustainable Forestry Information System Suriname
SLMS	Satellite Land Monitoring Systems
UNDP	United Nations Development Programme
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
VIDS	Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname
WWF	World Wide Fund for Nature



Presentielijst PB vergadering d.d. 16 november 2018

No	Instantie/Organisatie/Bedrijf	Naam
	Kabinet van de President van Suriname	Safyra Duurham
	KAMPOS (observer)	Ijota Soke
	Meteorologische Dienst Suriname	Sukarni Sallons-Mitro
	MGC Kinderen en Jeugd	Odiënza Triesie
	MGC Wetenschap en Technologie	Riad Nurmohamed
	Ministerie van Financiën (observer)	Sagita Jaggan
	Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme	Hermien Pavion
	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen	Janelle Caupain
	Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur	Nunzio Koningsbloem
	Ministerie van Regionale Ontwikkeling	Wilco Finisie
	Ministerie van Regionale Ontwikkeling	Monique Pomba
	Ministerie van Ruimtelijke ordening, Grond- en Bosbeheer	Kaminie Tajib
	NIMOS	Cedric Nelom
	NIMOS	Donovan Bogor
	NIMOS	Anil Pershad
	REDD+PMU	Sandra Bihari
	REDD+PMU	Santusha Mahabier
	REDD+PMU	Silvia Karwofodi
	REDD+PMU	Carmen Elliott
	REDD+PMU	Debora Linga
	REDD+PMU	Nancy Pierau
	REDD+PMU	Eric Sosrojoedo
	REDD+ assistent (volk der Wajana's)	Arnold Arupa
	REDD+ assistent (volk der Saramaccaners)	Steven Petrusi
	REDD+ assistent (volk der Aucaners)	Hendrik Pai
	REDD+ assistent (volk der Trio's)	Tawadi Pildas
	REDD+ assistent (volk der Aluku's)	Dua Simons
	REDD+ assistent (volk der Kwinti's)	Harry Elliioth
	REDD+ assistent (volk der Matuariers)	Wilson Willems
	REDD+ assistent (volk der Caraïben)	Josien Tokoe-Aloema
	REDD+ assistent (volk der Paramaccaners)	Marcel Tjappa
	REDD+ assistent (observer bij deze PB-meeting)	Johan Neni
	SBB	Rene Somopawiro
	SBB en PMU	Sara Svensson
	SBB	Consuela Paloeng
	Stichting Planbureau Suriname (observer)	John Bouterse
	UNDP	Armstrong Alexis
	UNDP	Anuradha Khoenkhoen



	UNDP	Brain Drakenstein
	FGRM National consultant	Faranaaz Pahalwankhan
	Districtscommissariaat Sipaliwini	Delano Sibilo



AGENDA REDD+ PROJECT BOARD MEETING

Datum: vrijdag 16 november 2018

Locatie: Jacana Amazon Wellness Resort, Banquet Room

Tijd: 08:00 – 15:00 uur

Tijd	Activiteit
08.00	Registratie
08.30	Welkom – Cedric Nelom
08.35	Opening & Mededelingen – Cedric Nelom
08.40	Vaststelling quorum en aannahme agenda
08.45	Behandeling notulen Project Board Meeting d.d. 2 februari 2018 – Cedric Nelom
9.00	Status update Projectresultaten 2018 Presentatie - PMU, SBB, UNDP Vragen & Discussie
10.00	REDD+ Grievance Redress Mechanism Presentatie - UNDP Vragen & Discussie
11.00	Pauze
11.15	Concept Herziene Project Document Presentatie - PMU Vragen & Discussie
13.00	Rondvraag/WTTK
13.30	Sluiting
13.30 – 14.30	Lunch



I. Opening & Mededelingen

Dhr. Cedric Nelom (Wvd. Algemeen Directeur NIMOS) opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

De mededelingen zijn als volgt:

- Mobiele telefoons graag op “airplane mode” plaatsen.
- Er zijn twee afmeldingen, met name de vertegenwoordiger van het Min. van LVV en de vertegenwoordiger van de NGO’s, dhr. J. Pinas.
- Dhr. Arupa deelt mee dat de Granman van de Wajana’s wenst dat zijn gemeenschap actiever betrokken is bij het gehele REDD+ gebeuren. In het kader hiervan heeft de Granman gevraagd of dhr. Johan Neni erbij mag zijn voor deze keer. Dhr. Arupa bedankt voor de eerder verkregen toestemming hiervoor.
- Mw. Aloema vraagt of dhr. Artist erbij mag zijn, aangezien hij het REDD+ gebeuren ook wenst te volgen op grond van zijn betrokkenheid bij de OIS.
- Dhr. Nelom geeft aan dat hij het op prijs stelt dat de Granman actiever betrokken wenst te worden. Voorts geeft hij aan dat de participatie van dhr. Artist welkom is.
- Er is vertaling beschikbaar van en naar het Sranan Tongo en naar het Engels.
- In de mappen bevinden zich de agenda, notulen en een enquêteformulier.
- De directeur van het Min. van RO geeft aan dat hij vanwege andere verplichtingen eerder zal vertrekken.

II. Vaststelling quorum en aannname agenda

Dhr. Nelom stelt vast dat, uitgaande van de presentielijst, er quorum is om de vergadering voortgang te doen vinden.

Vervolgens gaat hij door de punten van de agenda heen en vraagt de aanwezigen of er eventuele vragen/onduidelijkheden zijn m.b.t. de agenda. Dhr. Nelom geeft aan dat als agendapunt ook is opgenomen bespreking van het herziene projectdocument. Dit staat in het kader van de aanpassing van het project document vanwege de aanvraag van additionele financiering. De agenda wordt aangenomen door de projectbestuursleden.



III. Behandeling notulen Project Board Meeting d.d. 2 februari 2018

De notulen zijn vooraf opgestuurd naar de PB- leden. Een exemplaar van de notulen is ook toegevoegd in de mappen van de PB-leden. De notulen worden paginagewijs doorgenomen.

De volgende aanbevelingen en/of wijzigingen zijn voorgesteld:

Item/Paginnummer	Opmerkingen
	Mw. Tajib vraagt om “ROGB” door de gehele notulen te wijzigen in “RGB”
Pagina 4	Mw. Triesie vraagt om een trema op de ‘e’ van Odienza te plaatsen
Pagina 4	Mw. Aloema merkt op dat OIS niet is opgenomen op de presentielijst. Dhr. Nelom geeft aan dat er aan de hand van de getekende presentielijst zal worden nagegaan of OIS uitgenodigd c.q. aanwezig was.
Pagina 4	Dhr. Petrusi wilt weten wat observer, dat tussen haakjes staat bij KAMPOS, betekent. Dhr. Nelom legt uit dat een observer mag meediscussiëren, maar geen stemrecht heeft. Bepaalde organisaties kiezen er zelf voor om observer te zijn. Het is aan de organisatie zelf of ze lid of observer willen zijn. Mochten ze op gegeven moment besluiten om toch als lid te worden toegelaten, dan is dat mogelijk. Dit dienen ze schriftelijk kenbaar te maken.
Pagina 8	Dhr. Somopawiro vraagt om ‘60 jaar’ te veranderen in ‘25 tot 60 jaar’.
Pagina 9	Dhr. Petrusi wilt weten wat COP 23 inhoudt. Dhr. Nelom geeft aan dat COP 23 een klimaatconferentie is waaraan REDD+ heeft deelgenomen in december 2017 d.m.v. een presentatie en een tentoonstelling. Dhr. Petrusi vraagt als het mogelijk is als RAC ook eens mee kan participeren als observer. Dhr. Nelom geeft aan dat het mogelijk is, maar RAC moet zich heel goed voorbereiden. Er is een COP van 3 - 14 december 2018 in Polen. Het is te kort dag voor de voorbereiding van RAC aan deze COP.
Pagina 11	In plaats van ‘de AWP’ plaatsen ‘het AWP’
Pagina 11	Dhr. Petrusi begrijpt het gedeelte van mw. Bihari niet en vraagt voor verduidelijking.

	<p>Dhr. Nelom legt op hoofdlijnen uit dat op bepaalde posten meer is besteed, terwijl er op bepaalde posten sprake is geweest van onderbesteding. Hierdoor is de overall besteding gecompenseerd.</p>
Pagina 12	<p>Dhr. Somopawiro: Aanvulling in de laatste zin van dhr. Somopawiro: ‘Praat je over ‘illegale houtkap’ dan heb je geen enkel recht om aldaar te kappen en ook wanneer er niet gekapt wordt conform de wet.’</p>
Pagina 14	<p>Dhr. Pai: Correctie van de laatste zin: ‘Hij geeft aan dat tegenwoordig zelfs de DC’s zonder advies concessies voor houtkap verlenen’. Deze zin wordt als volgt aangepast: ‘Het verlenen van concessies voor houtkap vindt soms plaats zonder advies van de DC’s.’</p>
Pagina 14	<p>Mw. Aloema wilt weten hoe de versterking van de platformen KAMPOS en VIDS zal geschieden. Dient er een brief te worden geschreven? Dhr. Arupa vraagt aan welke criteria een platform moet voldoen om deel te kunnen nemen en versterkt te kunnen worden. Dhr. Nelom merkt op dat de vragen genoteerd worden, zodat ze bij de bespreking van het projectdocument beantwoord kunnen worden.</p>
Pagina 16	<p>Mw. Pavion stelt voor om in de tweede zin van mw. Aloema, ‘waar blijft onze bescherming’ een vraagteken en aanhalingstekens te plaatsen. De zin is als volgt aangepast: Er wordt gedacht en gesproken over bescherming van dieren, bos etc., maar bij ons ging het erom “waar blijft onze bescherming?”</p>
Pagina 18	<p>Dhr. Pai: in het gedeelte van mw. Aloema ‘alles wat wij gebruiken’ i.p.v. ‘alles dat wij gebruiken’.</p>
Pagina 19	<p>‘Men kijkt niet naar het grootschalige, maar men kijkt eerder naar de kleinschalige activiteiten’. Wat vetgedrukt is, is aangepast na de opmerkingen van dhr. Sibilo en dhr. Nelom. Dhr. Tjappa geeft aan ‘Donderskamp’ te wijzigen in “Marowijnerivier”.</p>

Besluit: *Bovengenoemde opmerkingen worden door de Project Board aangenomen.*

Ter finalisering van de notulen van de PB vergadering van 2 februari 2018 stelt dhr. Nelom voor de aanpassingen in de notulen door te voeren en de notulen te arresteren uitgaande van de voorgestelde wijzigingen en aanvullingen.



De PB gaat akkoord waarna de notulen worden goedgekeurd.

IV. Status update Projectresultaten 2018 ¹

Mw. Bihari geeft een power-point presentatie van de projectresultaten van januari tot medio november 2018. Ze geeft de stand van zaken aan van Pilaar 1 en Pilaar 2.

Pilaar 1 gaat over capaciteitsversterking, consultatie en stakeholder engagement. Hieronder vallen o.a. de walk-in school sessies. Tot nu toe zijn er in 2018 12 walk-in school sessies gehouden voor diverse doelgroepen w.o. ministeries, commissariaten, jongeren, vrouwen, met een deelnemersaantal van in totaal 281. Voor de rest van het jaar zijn er nog 1 tot 2 walk-in school sessies gepland.

Verder heeft PMU dit jaar consultaties over de draft Nationale REDD+ Strategie gehouden met diverse stakeholders. De draft Nationale REDD+ Strategie is ook standaard toegevoegd aan de walk-in school sessies. Er zijn sessies gehouden voor o.a. de mijnbouwsector, VIDS, KAMPOS, AdeKUS, MGC-groep “Kinderen en Jeugd” voor ruim 223 participanten.

De info-sharing sessies hebben betrekking op informatievoorziening van specifiek ITP gemeenschappen in het binnenland. Dat wordt gedaan in nauwe samenspraak met RAC. Er zijn tot nu toe 19 sessies gehouden t.b.v. 60 dorpen met een deelname van ruim 651 participanten. De aanbeveling van het projectbestuur om activiteiten voor kinderen op te nemen in de info-sharing sessies, is overgenomen door de PMU.

Voorts geeft ze aan dat er dit jaar veel aandacht is besteed aan capaciteitsversterking van het RAC. Ze hebben in totaal 4 trainingssessies gehad in Paramaribo. De laatste sessie met RAC is gepland voor de 1^e week van december. Hierbij zal de werkplanning van het RAC voor 2019 worden besproken.

T.a.v. public outreach/ awareness activiteiten zijn er verschillende activiteiten uitgevoerd. In de nieuwsbrief staat er nadere informatie over de activiteiten die dit jaar zijn uitgevoerd.

De PMU is recent een partnerschap aangegaan met de Stichting Kinderboeken Festival. In het kader hiervan zullen er videoprogramma's voor de jeugd geproduceerd worden. Deze zullen eind december/ begin januari worden opgeleverd.

Een andere partnerschap is met Villa Zapakara m.b.t. de ‘Sranan Krakti’ tentoonstelling die in april 2019 van start zal gaan. In dat kader zal de opzet van een mini-bos worden gefinancierd. Verder is communicatiemateriaal, w.o. nieuwsbrieven, posters en brochures, gepubliceerd. Verder zijn in voorbereiding audio- en videoproducties.

Middels walk-in school, info-sharing sessies en public outreach activiteiten zijn ruim 1685 participanten geïnformeerd.

¹Voor presentatie zie bijlage 1



De REDD+ Steering Committee, waarvan de instelling onder Pilaar 1 is opgenomen, zal volgend jaar worden ingesteld. Met de opzet van de FGRM is o.l.v. de UNDP een aanvang gemaakt in 2018. In november 2018 zal de validatie workshop plaatsvinden.

T.a.v. capaciteitsversterking van ITP-platformen: in mei dit jaar is er een contract gesloten met KAMPOS voor het totaal budget van US\$ 36.000. De eerste tranche van US\$ 15.000 is goed besteed en er ligt nu een verzoek op tafel voor overmaking van de tweede tranche. Van VIDS zijn er dit jaar geen concrete voorstellen ontvangen, ondanks verzoeken van de PMU hiertoe.

Pilaar 2:

T.a.v. de validatie van de Nationale REDD+ Visie en Strategie dienen nog de laatste consultatierondes te worden uitgevoerd, m.n. voor de private houtsector, DNA en RvM. De REDD+ PMU is in afwachting van goedkeuring door het NIMOS voor organisatie van de sessie met de private houtsector. De sessies met DNA en de RvM zullen in samenspraak met Coördinatie Milieu van het Kabinet van de President worden georganiseerd. Ten aanzien van de Safeguard Information System geeft Mw. Bihari aan dat per 13 november een consultant is gecontracteerd, die inmiddels is begonnen met het opstellen van het inceptierapport. Een ander onderdeel van pilaar 2 is het REDD+ Benefit Sharing Mechanisme. Door NIMOS/ REDD+ PMU is aan de UNDP gevraagd om dit te coördineren. De studie naar Innovatieve Economische Mogelijkheden is van start gegaan in 2017. Het contract met de toenmalige consultant is beëindigd. In 2018 is de aanbesteding gedaan voor het aantrekken van een nieuwe consultant. Momenteel zijn de contractonderhandelingen gaande.

I.h.k.v. Zuid-Zuid kennisuitwisseling is er een bezoek geweest van het REDD+ Team uit Guyana. SBB heeft deelgenomen aan regionale activiteiten en exchange visits.

Tot slot geeft Mw. Bihari enkele uitdagingen en lessons learned aan, waaronder:

- Groepen uit Major Group Collectief (MGC) hebben een gebrekkige interne organisatie en vertegenwoordiging. Hoewel communicatie met deze MGC groepen door REDD+ PMU geïntensiveerd is in 2018, zijn de meeste MGC vertegenwoordigers onvoldoende op de hoogte van hun rol binnen REDD+. (In 2018 heeft de PMU doelgerichte activiteiten uitgevoerd met deze MGC groepen, bijv. groepspresentaties over REDD+, consultatiesessies van de concept Nationale REDD+ Strategie)
- Hoog verloop van personeel bij Ministeries en Commissariaten, waardoor handhaving goed REDD+ kennisniveau een uitdaging blijft.
- Bij sessies zijn er veel vragen over niet specifiek REDD+ (z.a. ondernemerschap, gemeenschapsbos). Vandaar dat het noodzakelijk is gebleken om andere deskundige ministeries te betrekken bij de sessies (HI&T, RO, NH.). Deze organisaties zijn in 2018 betrokken geweest bij de informatiesessies.
- Private sector engagement en de betrokkenheid van Platformen Inheemse en Tribale Volkeren is een must. Bij het opzetten en formuleren van SIS, BSM etc. zorgdragen voor vroegtijdige en adequate betrokkenheid van deze groepen.
- Ontwikkeling communicatie – en educatiemateriaal specifiek gericht op doelgroep ‘Kinderen & Jeugd’ is noodzakelijk gebleken.
- Het op peil houden van de uitvoeringscapaciteit van de PMU blijft een uitdaging.



Pilaar 3 – Stand van zaken²

Mw. Paloeng heeft het in haar presentatie over de 4 elementen van de REDD+ voorbereidingsfase welke gereed gemaakt moeten worden alvorens overgegaan kan worden tot REDD+ implementatie. Zij geeft verder aan dat er onder het SLMS drie kaarten zijn geproduceerd:

1. Nationale LULC 2015
2. Ontbossingskaart 2016-2017
3. Post ontbossings LULC kaart 2000-2017

Bovengenoemde kaarten zijn te bezichtigen op www.gonini.org.

M.b.t. de geplande activiteiten voor 2019-2020 geeft ze aan dat het online geoportaal “Gonini” verder ontwikkeld zal worden. Verder geeft ze aan dat NRTM voorlopig is gericht op ongeplande houtkapactiviteiten; alerten worden ontvangen middels satellietbeelden, maar ook middels meldingen van buiten.

T.a.v. NRTM is er een goede samenwerking met GMD.

In het kader van de NFI zijn er wel pilotprojecten uitgevoerd, maar er is nog geen bosinventarisatie gedaan, met uitzondering van bosinventarisatie in de mangrove gebieden. Hiermee kan er een mangrove biodiversiteit monitoring systeem opgezet worden. Naast het meten van de bomen, wordt er ook gekeken naar de fauna.

Ze vertelt over de SFISS, die voornamelijk is bedoeld voor de monitoring van duurzaam bosbeheer. Het proces is al van start gegaan. In dat kader zijn er in maart 2018 brainstorm en informatiesessies gehouden met de partners, de private sector en de SBB-managers. Er is tevens een regionale uitwisseling geweest met Frans-Guyana en Guyana. Verder is er een samenwerking met IBAMA, de bossector van Brazilië. Het SFISS zal volgend jaar operationeel zijn.

Mw. Paloeng geeft verder aan dat er drie types houtkap zijn, namelijk: extensieve, intensieve en gecertificeerde houtkap. In het kader van het ontwikkelen van de FREL is er een studie uitgevoerd waarbij is gebleken dat er bij extensieve houtkap (dat is houtkap waar er geen kapplan en geen inventarisatie plaatsvindt) meer emissies zijn in vergelijking tot intensieve houtkap en FSC gecertificeerde bedrijven.

SFISS kan helpen om de emissies te reduceren.

Ten aanzien van Community Based Monitoring vertelt ze dat SBB naar Pokigron is geweest. Enkele vertegenwoordigers van Pokigron zullen getraind worden in duurzaam bosbeheer.

²Voor presentatie zie bijlage 2



Ten aanzien van reporting geeft ze aan dat FREL op 8 januari 2018 is ingediend bij de UNFCCC. Er is feedback ontvangen van het Technisch Analyse Team, waarna de FREL is geüpdate en begin juni is ingediend bij UNFCCC.

UNDP- Financial Figures of the REDD+ Project 2018³

Dhr. Alexis presenteert de financiële cijfers van het project.

De Wereldbank heeft een budget van US\$3.6 miljoen voor het project goedgekeurd. De totale uitgaven van het REDD+ project vanaf het jaar 2014-2018 (heden) bedraagt US\$3,174,600.68. Tot nu toe is er in totaal 87 % uitgegeven van de REDD+ middelen. Verder geeft hij aan dat er voor het jaar 2018 tot nu toe 32% van het in het AWP 2018 gebudgetteerd bedrag uitgegeven. Mogelijk kan de PMU aangeven waaraan het ligt dat de realisatie lager ligt dan de planning; wellicht was de AWP 2018 te ambitieus?

Pilaar 1 heeft t.o.v. de andere pilaren een grotere realisatie.

Een grote poot onder Pilaar 1 is 1c: versterking tribale volkeren. Hiervoor is bijna US\$ 400.000 uitgetrokken, terwijl de realisatie daarvan niet eens US\$30.000 bedraagt. Omdat er een tekort aan fondsen zal optreden voor het uitvoeren van de activiteiten van pilaar 1, is er een overheveling van fondsen naar pilaar 1 gewenst. In het kader hiervan vraagt dhr. Alexis toestemming aan de PB om US\$ 200.000 van Pilaar 2 over te hevelen naar Pilaar 1.

Het verzoek van de overheveling van de middelen van Pilaar 2 naar Pilaar 1, is om te verzekeren dat de PMU haar werk kan voortzetten. De overheveling zal geen tekorten in het budget met zich meebrengen omdat sommige activiteiten reeds zijn uitgevoerd onder activiteiten van een ander pilaar, waardoor er besparingen zijn.

Vragen en opmerkingen

Vraag/opmerking	Reactie
<p>Mw. Tajib:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ze wil weten of het SFISS al is ontwikkeld. • Ze verwijst verder naar het nieuw werkplan waarin is opgenomen dat er een nieuw systeem wordt ontwikkeld. Ze stelt voor om i.p.v. ontwikkelen aan te geven dat het systeem wordt verbeterd. 	<p>Mw. Paloeng:</p> <p>Ze geeft aan dat het systeem volgend jaar helemaal operationeel zal zijn. Vanwege de stijgende houtproductie is het nodig om het systeem te upgraden.</p> <p>Dhr. Somopawiro:</p> <p>Hij is het eens met de opmerking van mw. Tajib.</p>
<p>Mw. Tajib:</p> <p>Er is gesproken over een Green Hope activiteit</p>	<p>Mw. Bihari:</p> <p>Green Hope is een internationale</p>

³ Voor presentatie zie bijlage 3

<p>waarover ze meer wil weten.</p>	<p>jeugdorganisatie die werkt aan duurzame ontwikkeling met als doelgroep kinderen en jeugd. De organisatie was door Coördinatie Milieu van het Kabinet van de President uitgenodigd voor een bezoek aan Suriname. Tijdens dit bezoek hebben ze activiteiten uitgevoerd met o.a. de schooljeugd en het Nationaal Jeugd Parlement. Uit het REDD+ Programma zijn deze activiteiten ondersteund aangezien deze activiteiten pasten binnen het REDD+ Programma.</p>
<p>Mw. Tajib: De Land Tenure studie is afgerond. Ze vraagt of het verslag beschikbaar is.</p>	<p>Dhr. Nelom: Het verslag is nog niet beschikbaar, omdat het eerst met het Min. van RO en Min. van RGB zal worden besproken.</p>
<p>Mw. Tajib: Er zijn alerten ingebouwd in de NRTM. Ze heeft opgemerkt in de power-point presentatie van mw. Paloeng, dat er buiten de kapvakken ontbossingen plaatsvinden. Is er door SBB op het veld nagegaan waardoor dat komt en wie daarvoor verantwoordelijk is.</p>	<p>Mw. Paloeng: Ze geeft aan dat wat mw. Tajib op het beeld zag, geen ontbossing is maar selectieve houtkap. Wanneer zo'n alert wordt geconstateerd dan wordt dat doorgegeven aan de desbetreffende afdeling om in het veld te gaan kijken. Er wordt daarna actie ondernomen. Ook van mensen buiten worden er alerten ontvangen, waarna een team in het veld wordt gestuurd voor de controle ter plaatse.</p>
<p>Dhr. Nelom:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gezien de bevordering van de betrokkenheid van de gemeenschappen, wil hij weten wie een alert mag sturen en hoe dat kan plaatsvinden. ● Mocht één van onze REDD+ assistenten een alert willen doorgeven, hoe kunnen ze dat doen? 	<p>Mw. Paloeng:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ze geeft aan dat een ieder een alert mag sturen. De alerten worden door een team gecontroleerd. ● Er is een ODK applicatie op de tablets van de REDD+ assistenten <p>Dhr. Ellioth: D.m.v. de ODK applicatie kan je zien of het gaat om een valse alert.</p> <p>Dhr. Somopawiro: Hij voegt toe dat iedereen naar SBB kan gaan of ze kunnen bellen om aan te geven dat ze iets hebben opgemerkt. Via het SFISS kan een</p>

	mail worden gestuurd naar SBB.
<p>Dhr. Petrusi: SBB geeft aan dat we geen bos verliezen, en dat het percentage van ons bos 93% bedraagt. Toch ziet hij in zijn gebied dat er elke dag bomen worden gekapt. En op elke training wordt er aangegeven dat het bos op hetzelfde percentage blijft. Hoe kan dat?</p> <p>Dhr. Pai: Hij wilt weten hoe het percentage van ons bos wordt berekend en hoe we kunnen herbeplanten.</p>	<p>Dhr. Somopawiro: Hij geeft aan dat de definitie van bos per land verschilt. Een bos moet groter zijn dan 1 ha. De kronendak moet tussen 10% - 30% liggen. De boom moet 5 m hoog zijn. Als we naar deze criteria kijken, dan hebben we 93% bos. Als bomen worden gekapt, dan gaat alleen de kwaliteit van het bos achteruit. Hij geeft verder aan dat ongeveer 4 miljoen ha van ons bos geschikt is om uit te geven als concessie. Tot nu toe is er 2 miljoen ha aan concessies uitgegeven. In Suriname mag niet meer dan 25 m³ hout per ha gekapt worden, voordat er sprake kan zijn van natuurlijke regeneratie van ontboste gebieden.</p>
<p>Dhr. Pai: Als er hout wordt gekapt en gesleept, dan zie je dat alle kleine bomen in dat proces worden vernietigd. Hij wilt weten op welke manier er onderzoek wordt gedaan om het bos te herstellen. Hij stelt voor om in samenspraak met de regering, jonge mensen in dienst te nemen om bomen te planten.</p>	<p>Mw. Tajib: Ze wil kort ingaan op wat dhr. Pai heeft gezegd. Ze denkt dat er misschien een mogelijkheid bekeken kan worden om binnen het REDD+ programma, capaciteitsversterking voor bosonderzoek op te nemen.</p> <p>Dhr. Nelom: Iets dergelijks is reeds opgenomen in Pilaar 3.</p>
<p>Dhr. Willems:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hij wil weten hoe de bomen worden geplant. Hij merkt op dat het moeilijk is om te planten waar er reeds gemijnd is. Worden ze geplant waar er kaalkap is of onder de kleine bomen (openbare groen)? Als ze onder de kleine bomen (openbare groen) worden geplant, dan zullen ze daar moeilijk groeien. • RAC heeft ruime ervaring in het planten van bomen. De RAC activiteiten alsook de faciliteiten moeten uitgebreid worden. Elke REDD+ assistent moet een ATV hebben. Hierdoor zullen de resultaten beter bereikt worden. 	<p>Dhr. Somopawiro: Hij vindt het belangrijk dat er samengewerkt wordt t.a.v. het versterken van de capaciteit; de RAC dient expliciet getraind te worden en de gebieden dienen gerehabiliteerd te worden.</p>

<p>Dhr. Arupa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hij geeft aan dat de drie gemeenschappen (Apetina, Palumeu en Kawemhakan), sedert februari dit jaar samenwerken. Elke maand proberen ze bij elkaar te komen om zaken betreffende het bos met elkaar te bespreken. Vanwege de klimaatverandering pleit de Granman voor een Onderzoek/Educatie Centrum gebaseerd op de biodiversiteit, archeologie, antropologie en traditie. Dhr. Arupa vraagt namens de gemeenschap of het mogelijk is om samen te werken met stakeholders zodat het centrum opgezet kan worden. • Hij vraagt dhr. Nelom om als observer aanwezig te zijn bij bovengenoemde bijeenkomst. • Hij geeft aan dat de mensen zelf de bossen in willen gaan, omdat ze in het verleden hebben deelgenomen aan een karteringsproject. Helaas zijn de kaarten niet in het dorp, maar wel in de stad. De Granman heeft er vele malen naar gevraagd, maar die nooit ontvangen. Hij wilt niet meer bedelen ervoor. Daarom hebben ze hun eigen GPS, drone en laptops. Hij vindt dat equipment erg belangrijk is om de activiteiten te vergemakkelijken. 	<p>Dhr. Nelom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hij geeft aan dat er na de meeting zeker gekeken zal worden hoe er samengewerkt kan worden aan een educatie centrum. • Hij geeft verder aan geïnteresseerd te zijn in de bijeenkomst met de drie gemeenschappen.
<p>Mw. Aloema:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SBB heeft gesproken over beschermd gebieden. Ze wilt weten hoe en wanneer gebieden worden beschermd. Galibi is ook een beschermd gebied. Ze is van mening dat iedereen beschermd wordt, behalve de mens. Het dorpshoofd Pane is zo boos dat hij geen REDD+ sessies meer wilt, maar concreet wilt weten wat REDD+ voor hun kan doen. Ze willen liever projecten uitvoeren t.b.v. de gemeenschap. • Ze wilt verder weten hoe ze t.a.v. klimaatverandering geholpen kunnen worden. Coronie is afgedamd, waarom kan dat niet op Galibi? Galibi biedt de mogelijkheid tot toerisme. Er is ook grind daar, maar ze hebben 	<p>Dhr. Cedric:</p> <p>Hij geeft aan dat er voor volgend jaar zeker wat sessies gedaan zullen worden in het binnenland, vooral in Galibi. Hij haalt het systeem aan op welke manier er wordt gebouwd in Galibi. Galibi zal veel hoger moeten bouwen. Ten aanzien hiervan zal hij samenwerken met overheidsinstanties.</p>

<p>geen equipment.</p> <p>Dhr. Somopawiro: Dhr. Alexis heeft de PB toestemming gevraagd om US\$ 200.000 van Pilaar 2 over te hevelen naar Pilaar 1. Dhr. Somopawiro vraagt wat de impact zal zijn van deze actie op Pilaar 2. Als de impact groot zal zijn, dan moet de overheveling goed overwogen worden. Tot slot geeft hij aan dat hij verschillen heeft opgemerkt tussen de financiële administratie van SBB en UNDP.</p>	<p>Dhr. Nelom: Als het geld van een Pilaar niet wordt besteed, dan kan er gevraagd worden voor een overheveling van de middelen. Dat betekent niet dat activiteiten niet zullen worden uitgevoerd.</p> <p>Dhr. Alexis: Het verzoek van de overheveling van de middelen van Pilaar 2 naar Pilaar 1 is om te verzekeren dat PMU haar werk kan voortzetten. Een ander issue van overhevelen is, dat sommige activiteiten reeds zijn uitgevoerd, waardoor er besparingen zijn.</p>
<p>Mw. Bihari: Gaat in op de concrete vraag van dhr. Alexis t.a.v. de lagere realisatie t.o.v. de planning: Een grote kostenpost onder Pilaar 1 is 1c: versterking tribale volkeren. Hiervoor is bijna US\$ 400.000 uitgetrokken, terwijl de realisatie daarvan niet eens US\$ 30.000 bedraagt. Onder pilaar 2 zijn enkele activiteiten niet doorgegaan of vertraagd, w.o.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het ontwikkelen van een Safeguards Information System (SIS). De contractonderhandelingen met de consultant heeft langer geduurd dan gepland, waardoor pas in november de contractering plaats vond. Hierdoor is ook slechts US\$ 20.000 i.p.v. het geprojecteerde US\$100.000 besteed. – Afronden studie Innovatieve Economische Kansen. De contractonderhandelingen voor het aantrekken van een consultant zijn nog gaande, waardoor er geen middelenbesteding is geweest in 2018.. – De HFLD – conferentie is door de Sur. overheid verschoven naar februari 2019. <p>Ze is tot slot van mening dat een snellere besluitvorming zal bijdragen aan hogere realisatiecijfers. Ze vraagt aan dhr. Somopawiro om een toelichting te geven op de realisatiecijfers van pilaar 3.</p>	<p>Dhr. Somopawiro: Hij geeft aan dat SBB verantwoordelijk is voor een deel van de activiteiten van pilaar 3. Als we kijken naar de technische zaken, dan zijn die uitgevoerd. Als we kijken naar beleidszaken, dan zijn we daar afhankelijk van beleid. Hij geeft ook het volgende aan: wanneer je een activiteit ontplooit waar je alle stakeholders moet betrekken, dan neemt de realisatie van TOR's en samenwerkingsverbanden tijd in beslag. We moeten ook kijken naar hoe snel de aangevraagde middelen ter beschikking wordt gesteld.</p> <p>Dhr. Nelom: Indien gekeken wordt naar de technische zaken die gedaan moesten worden, dan zien we dat een heleboel reeds opgestart is. bijv. de studies. Er zijn bepaalde beleidsgebieden waar prioriteiten gesteld moeten worden door beleidsmakers. We blijven werken aan het beleidsgedeelte, maar de voorbereiding daarvan neemt inderdaad tijd.</p>



<p>Mw. Tajib: Ze wil weten of de overheveling voor het jaar 2018 is. En wat zal het volgend jaar zijn?</p>	<p>Dhr. Nelom: Hij geeft aan dat voor 2019 een nieuwe begroting is gemaakt. Bijvoorbeeld de HFLD – conferentie is in 2018 niet doorgegaan. Deze is verschoven naar februari 2019. Dat betekent niet dat bij de overheveling van geld, het volgend jaar niet op de post komt. Het zal wel in de begroting worden opgenomen.</p>
---	---

Besluit: Dhr. Nelom vraagt goedkeuring voor de overheveling van middelen van Pilaar 2 naar Pilaar 1. PB keurt de overheveling goed.

V. Concept Herziene Project Document⁴

Mw. Bihari presenteert de activiteitenplanning en de begroting (AWP) 2019 – 2020⁵ zoals is opgenomen in het concept herziene project document. Zij geeft aan dat er in de mappen van de aanwezigen een copie van het concept AWP 2019 – 2020 is toegevoegd.

In november 2017 zijn er additionele middelen aangevraagd en een projectverlenging tot juni 2020. In januari heeft FCPF de toezegging gedaan voor toekenning van de aanvraag, waarna het proces van herziening van het project document is begonnen. Na goedkeuring van het project document zal dit ingediend worden voor formele goedkeuring bij de FCPF. Mw. Bihari geeft hierna het proces aan van de herziening van PRODOC. In het 1^e semester dit jaar is er een consultant aangetrokken voor het opstellen van het draft herziene project document. Hij heeft een aantal stakeholders interviews gehad met onder andere het Kabinet van de President, verschillende ministeries, instituten zoals SPS, alsook diverse sessies met de REDD+ partners, wo. NIMOS, PMU, SBB en UNDP, het bedrijfsleven, NGOs, ITPs alsook de RAC. Daarnaast zijn er een aantal sessies geweest met de verschillende uitvoerende partners. O.b.v. hiervan is het draft PRODOC opgesteld.

Vragen en opmerkingen

Vraag/opmerking	Reactie
<p>Dhr. Pai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2b2: t.a.v. ITPs- inheemsen en tribale volkeren. Hij wil weten hoe de planning zal worden gemaakt, omdat er districtsplannen zijn gemaakt zonder dat ze in uitvoering zijn gebracht. • Dhr. Pai vraagt of de mogelijkheid bestaat 	<p>Dhr. Nelom: Hij geeft aan dat er reeds een meeting met het Min. van RO op de agenda staat om deze zaken te bespreken.</p>

⁴Voor presentatie zie bijlage 4

⁵ Zie bijlage 5 voor het concept AWP 2019 – 2020

<p>om zelf met projectvoorstellen te komen en met begeleiding de projecten zelf uit te voeren.</p>	
<p>Dhr. Arupa: Hij wil weten of er criteria is ontwikkeld op basis waarvan de gemeenschap wel/niet in aanmerking kan komen voor een pilot project.</p>	<p>Dhr. Nelom: Er zullen pilot projecten worden uitgevoerd. Deze projecten moeten wel passen binnen het REDD+ concept.</p>
<p>Dhr. Petrusi: Hij haalt aan dat er op de vorige PB meeting was voorgesteld om de jongeren ook te betrekken in het REDD+ gebeuren. Hij merkt op dat het niet is gebeurd. Hij is van mening dat dit lang zal duren als er op goedkeuring wordt gewacht van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur om de leerlingen te benaderen. Hij stelt voor om alvast wedstrijden te organiseren voor de kinderen.</p>	<p>Dhr. Nelom: Het is inderdaad een goed idee om met de jongeren te werken. We kunnen ook met de organisaties in de gemeenschappen werken.</p> <p>Mw. Bihari: De PMU heeft dit jaar veel geïnvesteerd in de bewustwording van kinderen en de jeugd. Dit zal in 2019 worden voortgezet. Er zijn al initiële gesprekken geweest met MINOWC hoe REDD+ geïncorporeerd kan worden in het schoolprogramma; dit zal in 2019 gecontinueerd worden.</p>
<p>Dhr. Arupa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hij geeft aan blij te zijn dat kinderen worden betrokken. Hij heeft dat meegemaakt in Palumeu en wilt bemoedigen om hiermee door te gaan. <p>Hij wilt weten hoe de reactie van de kinderen in Paramaribo was.</p>	<p>Mw. Bihari: Onze laatste activiteit met kinderen was onze klimaat jongeren awareness sessie dat gehouden werd in oktober in het Lalla Rookh gebouw. De zaal was vol met zeer enthousiaste kinderen. De kinderen bleken goed geïnformeerd te zijn en hadden een duidelijke mening. Zij hebben concrete aanbevelingen gedaan m.b.t. de klimaat awareness naar jongeren.</p>
<p>Dhr. Pai: Hij merkt op dat de kinderen van het binnenland achtergehouden worden. Vanaf de onafhankelijkheid is dit het geval, de districten worden niet meegenomen. Het gehele land moet de informatie hebben en niet een deel.</p>	<p>Dhr. Nelom:</p> <ul style="list-style-type: none"> We werken niet alleen voor Paramaribo en Wanica, maar voor geheel Suriname. Hij geeft aan ook naar de districten te zullen gaan. Verder stelt hij voor om de volgende PB meeting in het binnenland te houden. <p>Mw. Bihari: geeft aan dat de uitgevoerde activiteiten m.b.t. kinderen niet alleen betrekking heeft gehad op Paramaribo. Ook voor kinderen uit het binnenland zijn er activiteiten uitgevoerd en dit zal voortgezet worden in 2019.</p>



<p>Mw. Tajib: Merkt op dat aangezien onder 3e2 de SFISS in feite reeds ontwikkeld is onder activiteit 3e2 het woord “ontwikkelen” dient te worden gewijzigd in “upgraden”</p>	<p>Dhr. Nelom: Dit voorstel wordt overgenomen.</p>
--	---

Dhr. Nelom brengt de concept herziene PRODOC, inclusief de concept AWP en budget 2019 – 2020, in stemming, die vervolgens worden goedgekeurd door het PB.

VI. Grievance Redress Mechanism⁶ (GRM)

Mw. Pahalwankhan geeft aan dat GRM een klachtenmechanisme is binnen het REDD+ programma. In 2018 zijn er consultatiesessies gehouden met stakeholders om na te gaan welk model er voorgesteld kan worden voor GRM Suriname. De internationale consultant is dhr. David Fairman; Mw. Pahalwankhan is de nationale consultant. Er is o.a. gekeken naar de soort disputen die aan de orde komen en welke strategieën worden toegepast.

Vragen en opmerkingen

Vraag/opmerking	Reactie
<p>Dhr. Pai:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hij wilt weten wie zitting zal hebben in de GRM Board. Wanneer een klacht binnenkomt, wie zorgt ervoor dat die in behandeling wordt genomen? 	<p>Mw. Pahalwankhan:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de GRM Board zullen zowel actoren van de overheid als van de gemeenschappen zitting hebben. Er moet gekeken worden naar een werkbare verhouding. Wanneer een klacht binnenkomt, zal er een termijn worden gegeven waarbinnen het behandeld zal worden en de GRM Board moet erop toezien dat het behoorlijk wordt uitgevoerd.
<p>Dhr. Arupa: Waar komen de DC's en BO's voor in de GRM Board?</p>	<p>Mw. Pahalwankhan: De DC zit niet perse in de GRM Board. Dat hangt ervan af wie de overheid afvaardigt. De overheid heeft een aantal plaatsen in de GRM Board en het is des overheids om vertegenwoordigers af te vaardigen.</p>

⁶ Voor presentatie zie bijlage 6



VII. Rondvraag/ Wat ter tafel komt

Dhr. Nelom informeert de vergadering dat mw. Sara Svensson na ongeveer 5 jaar haar krachten te hebben gegeven aan het REDD+ programma zal terugkeren naar haar familie in Zweden. Zij wordt bedankt voor alle ondersteuning de afgelopen jaren.

Voorts stelt hij de nieuwe REDD+ Communication Officer, mw. Nancy Pierau, voor aan de vergadering.

Er zijn verder geen punten vanuit de overige projectbestuursleden en observers.

VIII. Sluiting

Dhr. Nelom sluit de vergadering en bedankt een ieder. Vervolgens nodigt hij een ieder uit voor de lunch.

IX. Bijlagen:

Presentaties gehouden tijdens de PB meeting:

- **Bijlage 1** **Status update Projectresultaten 2018**
- **Bijlage 2** **Pilaar 3 – Stand van zaken**
- **Bijlage 3** **UNDP- Financial Figures of the REDD+ Project 2018**
- **Bijlage 4** **Concept Herziene REDD+ Project Document**
- **Bijlage 5** **Concept AWP 2019 - 2012**
- **Bijlage 6** **Grievance Redress Mechanism**